GVILIELMI BLANCI IVNIORIS EPISCOPI GRASSENSIS, ET VENCIENSIS HYACINTHVS,

ſiue

DE BEATO HYACINTHO POLONO, ſolenni ritu à CLEMENTE VIII. Pontifice Max. XV. Cal. Mai. Ann. CIↃ IↃ XCIV. in Sanctorum numerum relato

LIBRI DVO.

SVPERIORVM PERMISSV.

ROMAE, *Ex Typographia Dominici Baſæ.* M D XCIIII.

ILLVSTRISSIMO, AC REVERENDISSIMO DOMINO FRANCISCO A' GIOIOSA S. R. E. CARDINALI, SVO, ET GALLIARVM PATRONO

Guil. Epiſc. Graſſenſis, & Vencienſis S. P. D.

MIRIFICE me affecit (Cardinalis ampliſsime) grauiſsima illa Oratio de Beato Hyacintho in Sanctorum numerum referendo, quam CLEMENS VIII. in auguſtiſſimo Cardinalium, & Epiſcoporum conſeſſu è ſolio Pontificio habuit luculentè. Sed eò magis affecit, quòd ab animo verè pio viſa eſt proficiſci. Et iniecta mihi ſtatim cogitatio de vita, & apotheoſi ipſius Hyacinthi carmine perſcribendis. Cùm enim aut in optimarum artium, & diſciplinarum ſtudijs, aut in huius ſanctę Sedis Apoſtolicæ obſequio omnem meam egerim ætatem, ſcis ipſe me inter varias artes, quas hactenùs tractaui, nonnihil etiam in Poëti-

ça valere. Et verò inter varios libros, quos de rebus grauiſsimis, quantùm per ingentes Paſtoralis officij curas datur, conſcribere ſoleo, nonnullos eſſe non diffiteor, qui ad Poëticen ſpectant, quam Presbytero, Epiſcopo, Cardinale, ipſo denique ſummo Pontifice digniſsimam ſemper iudicaui. Nam (vt aliquam ſacrorum partem Bibliorum verſibus conſtantem, nimirùm Dauidis Pſalmos, Threnos Hieremiæ, & Salomonis Cantica omittam) ſcripſerunt Carmina Heroica Tertullianus, Iuuencus, Sedulius Presbyteri omnes. Gregorius autem Saſimæ primùm, deinde Nazianzi, ac demùm Conſtantinopolis Epiſcopus & Tragœdiam, & alia erudita Poëmata Græcè ſcripſit, vt interim ſilentio prætereeam Hilarium Arelatenſem, Saluianum Maſsilienſem, Auitum Viennenſem Epiſcopos omnes, & Poëtas bonos: necnon Hildebertum Cenomanenſem Epiſcopum, quem Honorius II. Pontifex ob Poëſin tanta beneuolentia complexus eſt, vt nullum genus officij prætermitteret, quo eum ad honeſtiorem dignitatis gradum euehi poſſe exiſtimaret, & Turonenſem Archiepiſcopum crearet. Iam verò Arator S. R. E. Cardinalis, idemq. Poëta illuſtriſsimus Hiſtoriam Apoſtolicam elegantiſsimis carminibus pertractauit, opusq. ſuum Vigilio Pontifici cùm obtuliſſet, ef flagitarunt omnes, vt publicè de integro legeretur

retur: atque ipſius ſummi Pontificis iuſſu Cardinalis Auctor in Aede Sancti Petri ad Vincula, & in magna doctiſsimorum hominum corona libros ſuos quater recitauit, cùm vno die vnius tantùm libri dimidium vix legi poſſet ob aſsiduas repetitiones, quas auditores fauſtis, crebrisq. acclamationibus expetebant. Damaſum porrò, & Pium II. vtrumque ſummum Pontificem ſcribendorum carminum ſcientiam habuiſſe quis ignorat? At quorundam Poëmata pia magis, quàm erudita dicet aliquis. Fateor. Sed illos ſi Poëſis non adeò culta non dedecuit, quantò magis, quæſo, cultior decuiſſet? Rem igitur, ſicut intelligis, perſonæ meæ conſentaneam vt poſteà adgrederer, & tempus me, & locus inuitarunt. Cùm enim in illos ſaluberrimos, & amœniſsimos hortos Farneſianos vnà ſeceſsiſſemus, & in ijs aliquam veris partem ſoli ageremus, dum tu illic totus eras in Eccleſiaſtica Hiſtoria peruolutanda, meum ipſe inter illos efflореſcentes Hyacinthos meditabar Hyacinthum. Quid enim verno tempori tam conueniens, quàm flos vernus, & carminum meditatio? Quid hortis tam proprium, quàm flos hortenſis, idemq. verſibus, qui præcipuè in hortis naſcuntur, celebrandus? Atque, vt tam commodam occaſionem arriperem, fecit ipſius operis mei finis, quo vno duos pariter patronos demerebor, & tanquam

quam de eadem fidelia duos parietes dealbabo. Cùm enim quærendum ſit in primis regnum Dei; mihi ipſe apud Deum in cælis patronum conſtituam Hyacinthum: deinde verò, quia quæ hic in terris vel maximè à Sede Apoſtolica adijci poſſunt, negligenda non ſunt, tu mihi erga ipſius Dei Vicarium patronus eris, qui mihi apud quatuor ſummos Pontifices opera, & officio nunquam anteà defuiſti; vt & tibi ipſe nunquam aut fide, aut obſequio defui. Verè enim hoc dicam (Cardinalis) vt ego ex ijs, qui te feriò & amant, & obſeruant, concedo nemini, ita certè propenſiorem tuam erga me voluntatem ſæpe olim animaduerti, fortaſsis etiam propenſiora facta aliquando animaduerſurus. Vale interim (Patrone optime.) Romæ, ex ædibus tuis. V. Cal. Quintileis CIϽ. IϽ. XCIV.

Epigramma Guil. Blanci Iun. Epiſcopi Graſſen. et Vencien.

Quid ſibi vult ortus Scythicis Hyacinthus in oris?
An gemmam, an florem? quin magè utrumque reor.
Lat gemma nitet: flos longè ſpirat odorem.
Luce odor, in dubio eſt, lux an odore prior.
Gemma colore oculos paſcit, flos paſcit et illos.
An gemmæ, an floris gratior ipſe color?

Lætius at poſthac lucebit carmine gemma,
Verſibus et floris longius ibit odor:
Gratius et libro ſtudioſos paſcet ocellos
Gemmeus ille color, floreus ille color.
Sed gemmam et florem retinebũt ſidera ſemper
Hic tria reſtabunt lux, odor, atque color.

GVILIELMI BLANCI IVNIORIS EPISCOPI GRASSENSIS, ET VENCIENSIS,

HYACINTHI LIBER PRIOR.

*S*ACRA, *virumq. cano, qui maxima geſ-ſit in oris*
Sarmaticis, multaq. viam ſibi ad æthe-ra fecit
Virtute, & Superûm in terris dignatur honore.
Tu mihi res, Hyacinthe, tuas, & fortia facta
Commemora, quæ te pietas ad ſidera cæli
Extulerit; tantæne viris mortalibus inſint
Virtutes: præſensq. meo ſuccurre labori.
Te voco: tu votis nunc primùm aſſueſce vocari,
Nam iubet & Clemens tibi verba precantia dici.
Vrbs populis grauida, Arctoo fundata ſub Orbe,
Frigidus obliquis quà Viſtula flexibus errat,
Et belli, & pacis ſtudijs clariſsima floret,

Magnanimûm ſemper genitrix fœcunda virorum.
Cracouiam veteres olim dixêre coloni.
Hanc iuxta in pago Camieno Hyacinthus in auras
Exijt, antiquo deducta à ſanguine proles.
Immenſas ſed opes, titulos, & ſtemmata gentis
Vnius pietas patrui vincebat Iuonis.
Integer hic vitæ ſtudio memorabile nomen
Quæſierat, moreſq. probos coniunxerat aptè
Artibus ingenuis, & patria templa regebat
Prouidus Antiſtes, quo non præſtantior alter
Diuini in vulgus puriſſima ſemina verbi
Spargere, & in caulis pecudes bona gramina paſtas
Tutari, longeq́; lupos arcere rapaces.
Inter & has curas Præſul non immemor vnquàm
Fraternæ ſobolis, puerum leuioribus annis
Erudit in varias artes, adhibetq. magiſtros,
Qui docilem forment animum: bibit impiger artes
Monſtratas, & iam ſeniori iunior ille
Succreſcit, patruum poſthàc in nomen iturus.
Ille manu aſſidua diuina volumina verſat,
Ille Patrum libros, necnon Reſcripta ſupremûm
Pontificum euoluit: ſolituſq. æquare laborem

Nocti-

Noctibus, haud ideò penſum accurare diurnum
Deſinit; addictusq. Deo, templiq. miniſter
Alternas cantare preces, & ſacra parare.
Miratur iuuenem patruus, miratur acumen
Ingenij, & natam agnoſcens ad grandia mentem,
Priuatam haud illum patitur traducere vitam,
Sed vocat in partem officij: ſubit ille laborem
Impoſitum, & prudens grauiora negotia tractat.
Ecce autem Antiſtes voti reus ad loca adire
Longinqua, & Petri cineres inuiſere ſupplex,
Romaniq. Patris ſacris ferre oſcula plantis
Cogitat, & comitem agnatum ſibi iungere quærit,
Qui ſibi non virtute minùs, quàm ſanguine iunctus.
Vtq. iter auſpicio felici, & numine dextro
Inſtituat, Chriſti ſe ſubijcit antè miniſtro,
Pronus & arcano contracta piacula ſoluit
Affatu, meritosq. aris imponit honores,
Et ſupplex æterna Dei conuiuia libat,
Ac trepidus pateram diuini ſanguinis haurit.
Mens tantis ſaturata epulis, tanto ebria potu
Exultat, viſusq. ſibi complerier omnis
Inſolito ſplendore locus, formoſaq. virgo,

Egregius caſto cui pendet ab vbere natus,
Quam circùm aligerûm volitat denſiſſima turba,
Cui gemmis inſigne premit diadema capillos,
Aurea quæ niueis conculcat ſidera plantis,
Viſa ſibi blandas vltrò ſic reddere voces.
Ibis, ô Antiſtes, quò te tua dirigit ardens
Relligio, cernes Vrbem, ſummiq. verendos
Pontificis vultus, & te luſtraſſe iuuabit
Herois monumenta Petri: comes ibit & illùc
Cara tui ſoboles fratris, mea maxima cura.
Ipſa præibo viam ignaris, aderitq. vocatus
Vſque meus toti puer iſte ſalutifer Orbi:
Et comitem manet agnatum ſors proſpera Romæ.
Obſtupuit Præſul viſis, ac voce parentis
Virginis, & gelidus totos pauor occupat artus.
Vt primùm exceſſit tremor, & remeauit in ima
Priſtinus oſſa calor, ſuſtollit lumina ſupplex
Ad Diuam, atque humili tandem ſic voce precatur.
O' quàm te memorem cæli pulcherrima virgo?
Namque ſibi matrem vaſti te conditor Orbis
Elegit, regniq. libens in parte locauit.
Sit tibi honos, monſtraq. vias, & dirige greſſus:

Ac comitem tandem dic (non incognita poſco)
Quæ conſanguineum Romæ ſors tanta ſequetur.
Multa tibi ad templi poſtes affixa tabella:
Multaq. ponentur noſtrâ donaria dextrâ.
Talibus Antiſtes caſtiſſima numina dictis
Orabat: tum ſic prædixit regia virgo.
Vir magnus pietate, mihi cariſſimus vnus,
Quo quiſquam integriùs noſtrum non numen adorat,
Nunc in Romulea verſatur Domnicus Vrbe.
Ille opibus vanis temptis, ſpretaq. quiete
Pauperiem anguſtam patitur, duroſq. labores.
Ille Dei ad populos perfert mandata fideles,
Hæreticûm nexas doctus diſcingere fraudes:
Quinetiam ruptis naturæ legibus ille
Plurima mira facit, puros teſtantia mores.
Ipſe aderis, fixuſq. obtutu hærebis in vno,
Cùm iuuenem extinctum multorum adſtante corona
Reſtituet vitæ, atque ſuis luxata reponet
Membra locis; tantiq. viri inflammatus amore
Orabis, quoſdam è ſocijs vt mittat in oras
Sarmaticas: tunc ille aliquos è gente Polona
Ad ſeſe pius alliciet, numeroq. ſuorum

Adſcribet, patriæ fortiſſima pectora quondam
Deuota, & proprios illuſtratura Penates.
Ille tuus leni diuini numinis aura
Afflatus, moreſq. viri, & ſine crimine vitam
Suſpiciens Hyacinthus ei ſeſe offeret vltrò,
Ordinis & ſacro velabit corpus amictu.
Atque vbi ſol metas confecerit arduus omnes,
Sacra coronatæ quà ſurgunt templa Sabinæ
Monte in Auentino emittet ſolennia vota.
O' quanta ille alijs tunc eſt exempla daturus!
Nocturnas templi excubias, ieiunia longa,
Confectos macie vultus, carnemq. ferocem
Sæpiùs edomitam non vno verbere cerno.
Aut ille Hebræi recinet pia carmina vatis,
Cuius ego quondam genus alto à ſanguine duxi,
Aut Crucis, & paſſi Christi myſteria ſecum
Corde volutabit lacrymis perfuſus obortis:
Aut prece ſolicitans ſuperos operabitur aris,
Aut ſeruum vitijs populum meliora monebit,
Præfectum ſemper dictis audire paratus.
Miſſus et in patriam ſolido de marmore paſſim
Templa auguſta Deo ponet, ſocijſq. receptis
Im-

Implebit, populoq. viam monſtrabit ad alta
Sidera, diuinæ ſoluens ænigmata legis.
Impiger Eoas illinc properabit ad oras,
Quaſq. nouus primùm radijs ſol luſtrat obortis,
Ipſe ſuo latè complebit lumine partes.
Illi ego ſuccurram facilis, me quandò vocabit
Sæpiùs, & noſtrum reuerenter numen habebit.
Ille dies mihi ſolennes vocalibus hymnis,
Et longis perget precibus celebrare quotannis.
Atq. è ſuggeſto coràm mea facta tonabit,
Perq. meas ibit laudes: mirabitur illum
Plebs tacita, atq. alto pendens dicentis ab ore.
Quin præcedenti ſemper ieiunia luce
Obſeruans, modico ſtomachum vix pane latrantem
Leniet, arentemq. ſitim deponet in vnda,
Et nunquàm appoſita curabit corpora carne.
Illi ego, cùm ſupplex, genibusq. volutus ad aras
Orabit, feſtamq. diem ſub pectore voluet,
Qua cælum intraui exultans, diueſq. triumphis,
Et concepta pio monſtrabit gaudia fletu,
Improuiſa adero, ſolioq. innixa ſuperbo,
Et radijs, auroq. ardens ſolabor amicis

Voci-

Vocibus, & ſua promittam non irrita vota;
Sed fore, vt in terris Superos quodcunque rogarit,
Auferat extemplò, & meliùs ſperare iubebo.
Auertenſq. meo diuinum corpore odorem
Spirabo, & dulci mulcebunt æthera cantu
Aligeri iuuenes: cupidis bibet auribus ille
Cæleſtes numeros, captus dulcedine ſenſum.
Chriſti amor hinc ingens, hinc cæli immenſa cupido.
Compos erit voti; nam cùm poſt fortia facta,
Poſt varios caſus, & poſt miracula multa
Sedibus in patrijs felici morte quierit,
Omnipotens illi cæli Deus annuet arcem.
Quos tibi nunc prodam, tacito ſub pectore conde
Arcanos rerum euentus: committere cuiquam
Ipſe caue. Veniet ſeclis labentibus ætas,
Romulidûm cùm ſceptra tenens, pecoriſq. magiſter
Diuini, Picena feret ſub luminis auras
Quem regio: cui vis animi, cui maſcula corda,
Seu velit hoſtiles armis contundere turmas
Prædonum, & placida populos in pace tueri:
Siue ſui decus imperij, ſupremaq. Sedis
Iura ſuæ proceres contrà retinere profanos;

Poſt

Poſt communitam frumenti copia, & auri,
Poſtq. vijs, templis, obeliſcis, fontibus Vrbem
Ornatam, ſuperis Hyacinthum adſcribere Diuûm
Ordinibus, meritoſq. volet decernere honores.
Hanc illi curam auertet collapſa ruinis
Gallia, & ancipiti concuſſa Polonia motu,
Regia concurrent dum multi ad ſceptra potentes.
Illius imperio ad proceres vir maximus ibit
Sauromatas Etruſca olim de ſtirpe creandus
Hyppolitus, ſacri decus immortale Senatus.
Hic autem pace allata, rebuſq. Polonis
Compoſitis, quæcunque illis Hyacinthus in oris
Geſſerit, & ſeriem vitæ, mirandaq. ſigna
Audiet, Auſoniæq. redux teſtabitur Vrbi.
Pontificem quinimò breui pòſt tempore Patres
Optabunt, vacuaq. inuitum in ſede locabunt.
Ille tuum adſcribet ſolenni ritu Hyacinthum
Cælicolûm numero, & magnos indicet honores.
Sic prædicebat patruo ſanctiſſima vates
Arcanas comitis ſortes, caſuſq. futuros.
Conticuit tandem: nec vana effata fuêre.
Nam ſeclis ter quina tribus poſtquàm addita luſtra,

Inclyta Romulidûm Picens ad ſceptra vocatur
Sixtus, & indictis moderatur legibus Orbem.
Nec ſatis eſt illi pacata fræna tenere
Auſoniæ, longinqua animo per regna vagatur.
Ardet & æternam externis immittere pacem
Sedibus, & finem longis imponere bellis.
Sarmaticas ideò Legatum mittit in oras
Aldobrandinæ nomen de gente, genusq́,
Ducentem Hyppolitum, ſua quem clariſsima virtus,
Et pietas mira, & gemini prudentia Iuris
Purpureo dignum decorârat nuper honore.
Carpit iter iuſſum Hyppolitus, fidusq. miniſter.
Sarmatici tractat commiſſa negotia regni.
Et iam concordi diuiſos pace ligârat.
Ille animos, belliq. quies erat omnibus vna,
Cùm diſceſſurum nouus ad conuiuia Princeps
Legatum accerſit: regali ſplendida cæna
Inſtruitur luxu, menſis apponitur ingens
Argentum, appenſis ſplendent laquearia lychnis
Aurea, & obſcuram pellunt funalia noctem.
Centum adſtant ætate pares, & veſte miniſtri,
Curâ quibus pompa ſolenni, atque ordine longo

Inſtau-

Inſtaurare epulas, & vina reponere menſis.
Poſtquàm exempta fames dapibus, gratesq. relatæ
Chriſto, nocturnas grauibus ſermonibus horas
Hyppolitus cum Rege trahit, rogitatq. Polono
Multa ſuper regno, ſuper ipſo multa Hyacintho.
Nunc quæ templa Deo, ſocijs quæ tecta locarit,
Nunc qualis ſuprema dies, nunc funera quanta.
Imò age, & immenſos (inquit) ne, quæſo, graueris,
Inclyte Rex, tanti Herois narrare labores,
Et ſeriem vitæ, quæq. ille nouiſſima dixit.
Pontifici mens ſæpe fuit cæleſtibus illum
Inſerere ordinibus: ſanctum quod in Vrbe tribunal
Me multis olim præfectum exercuit annis,
Lite hac perſonuit: quæ nunc narraueris ipſe,
Me quondam reducem Auſonijs memorare iuuabit.
Dixit, & intenti tenuêre ſilentia cuncti,
Sic inde aurata Princeps à ſede locutus. (dam,
Cuncta equidem, venerãde Pater, nunc ordine pan-
Quæ tibi non audire minor fortaſſe voluptas,
Quàm fuerit narrare mihi: cæleſtia faxint
Numina, vt in terris quem tot voluêre ſupremi
Pontifices ſuperos inter numerare Quirites,

Romuleæ euectus quondam ad faſtigia Sedis
Tu numeres, regniq. mei pia vota ſecundes.
Domnicus auguſti clariſſimus Ordinis auctor,
Cùm ſacro ſocium Romæ velaſſet amictu,
Et vitæ diuina nouæ præcepta dediſſet,
Sarmaticas illum ſubitò legauit in oras,
Ceſlaum adiungens iam patria, & Ordine iunctum,
Necnon Hermanum Germanis finibus ortum.
Ille vias inijt iuſſas, perq. oppida multa
Præteriens, populis diuinæ ænigmata legis
Altiùs expedijt, morumq. exempla reliquit.
Haud ſecùs; immenſi cultor quàm ruſticus horti,
Viminea dum crate roſas comportat in Vrbem,
Quacunque incedit, iucundum ſpirat odorem:
Ille abit vlteriùs, remanet ſed tempore longo
Sparſus odor. Tandemq. Hyacinthus littora Rheni
Tangit, & antiqua ſubſiſtit in Vrbe Viruno.
Illic cœnobij inſignis fundamina ponit,
Militiæ quandò plures dare nomina ſacræ
Inſtituunt: priùs ille locum ſibi deligit aptum,
Hæc clauſtra, has cellas, hæc eſſe altaria mandat,
Diuerſa & ſocijs præſcribit iura receptis:

Præ-

Præficit Hermanumq. illis, patriaq. relinquit.
Cæptum iter hinc peragit greſſu comitatus amici
Ceſlai, patrijſq. datur ſuccedere tectis.
Diditur at totam prænuncia fama per vrbem,
Ipſum mutatis Hyacinthum veſtibus, atque
Ordine mutato vitæ remeare Quirini
Ex Vrbe, & patrijs non longè à mœnibus eſſe.
Obuius it ſacrorum hominum lectiſſimus ordo,
Occurrunt vrbis proceres, & læta iuuentus
Vndique circunfuſa ruit: pueriq. ſeneſq.
Certatim reducis gaudent contingere veſtem.
Cœnobium hic etiam ſolido de marmore ponit.
Ardentes inſtant populi: pars aggere muros
Moliri, manibuſq. ingentia voluere ſaxa:
Pars aptare trabes, atque aſpera tigna polire.
Hic alij ſtatuunt aras, hic rupe columnas
Excidunt alij templo ornamenta futuro.
Tantoſq. à multis collata pecunia in vſus
Suppetit: & plures exemplo denique motos,
Iamq. nouæ vitæ cupidos Hyacinthus amicè
Excipit, atque omnes præceptis format ad vnum.
Nec ſolum hunc patriæ tangit dulciſſima cura:

San-

Sancta agit ambitio ſtimulis: concludier arctis
Neſcia Sarmatiæ terris perrumpit in oram,
Decliuis mediam quàm præterlabitur Albis.
Haud ſecùs; anguſto quàm neſcit flamma camino
Includi: furit illa magis violenter ad auras,
Illuſtratq. ſuo longinquas lumine partes.
Hinc autem ad populos illo mandante Boëmos
Pergit Ceſlaus, comes eſt Hieronymus illi.
Deueniunt Bubiemum ambo; gratoq. recepti
Hoſpitio cellas, & templa immania ponunt:
Diuinamq́ docent legem, & clamore minanti
Crimina corripiunt grauiter: populiq. frequentes
Certatim accurrunt, meliori & mente recedunt.
Hîc tandem placida Ceſlaus morte quieſcit
Prodigijs clarus, ſed vita illuſtrior ipſa.
Ah! quantùm audito iucundi funere amici
Ingemit, & quantis Hyacinthus proluit ora
Fletibus, infixum geſtans in corde dolorem?
Sed minuit luctum æternæ ſpes magna ſalutis.
Imò multa mouens animo lætatur amicum
Caſibus ereptum varijs, cæloq. receptum.
Atque in quas animus fuerat tranſmittere viuum,

Ipſe

Ipſe illo extincto ad partes contendit Eoas.
Illi Floranus, Benedictus, & ipſe Godinus
Incedunt comites parili ſimul Ordine iuncti.
Iamq. propinquabant vrbi, quæ nomina traxit
A Felice Lacu, niuibus cùm forte ſolutis
Turgidus, & ſolitas tranſcendens Viſtula ripas
Inſanos voluit vaſto cum murmure fluctus.
Cernitur in toto non vllus littore nauta;
Nec rapido apparent abſorptæ vortice cymbæ.
Conſiſtunt ſocij attoniti, & ſe fluminis alti
Diffidunt poſſe vlterius contingere littus.
Ipſe animos Hyacinthus habet, mage turbida & ipſis
Fluminibus tali confirmat pectora voce.
O' ſocij, quibus ipſa Dei manifeſta poteſtas,
Quid vos turgentes irati fluminis vndæ
Deterrent, captaq. via deſiſtere cogunt?
Audiſtis fluuios numen cæleſte creaſſe:
Audiſtis Dominum per fluctus iſſe recentes.
Ille eſt, qui rubeas Erythræi gurgitis vndas
Diſiungens profugo Hebræo freta peruia fecit.
Ille retrò ad fontem Iordanis rettulit amnem,
Ille olim ſiccis calcauit flumina plantis:

Nec

Nec potis abſque vlla nos tranſportare carina?
Cuncta poteſt: reuocate animos, ſecludite curas,
Et mecum auxilium multis expoſcite votis.
His dictis procumbit humi, cæloq. ſupinas
Suſtollens palmas diuinum numen adorat.
Dehinc ſurgit, ſanctæq. Crucis victricia ſigna
Amni impertitus, ſocijs perſæpe vocatis,
Torrentis tumidas ſicco pede proterit vndas.
Attoniti renuunt illi ſe credere tantis
Fluctibus, & retrò referunt veſtigia cuncti.
Haud aliter, quàm cùm multa de nocte viator
Incidit in rabidos per deuia luſtra leones,
Terga dat horreſcens, nec cominùs audet adire.
Palliolo tunc explicito ſuper æquora tanta
Accerſit rursùs comites Hyacinthus, & illos
Trans fluuium vehit intrepidos noua pannea puppis.
Nauigium inſolitum ſpectans ſtupet accola vaſti
Fluminis, externoſq. intrà ſua tecta receptos
Et fouet, & magno retinet complexus amore.
Diuerſos illi populos, diuerſaq. luſtrant
Oppida, & admonitis complent cæleſtibus aures:
Nec proſunt exempla minùs, quàm copia fandi.
Exſtru-

Exſtructum Mariæ dicunt de nomine templum,
Cœnobio excipiunt complures: verùm vbi quinta
Acceſſit demùm tranſactis quattuor æſtas,
Ad patriam reditus quærunt, ſolusq. Godinus
Eois remanet clauſtro præfectus in oris.

Nec vanis rediens vſquam terit otia rebus,
Plura ſed accedens Hyacinthus in oppida ſemper
Perſuadet populis cæleſtem ducere vitam
In terris, templumq. antiqua fundat in vrbe,
Cuius agit curam remanens Benedictus: at ille
Ad patriam tendit ſolo comitante ſodali
Florano; ſaluusq. iſtam ſuccedit in vrbem.

Atq. ille hic demùm poſt tot, tantosq: labores
Præmia ſuſpirans cæli, cupiensq. reſolui
Corporeis vinclis, & Chriſto annectier vni,
Lecto decubuit febri correptus acuta.

Et iam confectus morbo, tumuloq. propinquus,
Adſtantes ſocios curis ingentibus ægros,
Ex oculis lacrymas, gemitus è corde cientes
Leniit, extremis adhibens ſolatia dictis.

O ſocij, datur optatam contingere metam,
Et requie æterna humanum mutare laborem.

Vixi, & iam curſum Chriſto adiutore peregi.
Nunc fidei plenus cæleſtem expecto coronam.
Caſta Dei genitrix, veneror quam pectore toto,
Adfuit in ſomnis; & poſtquàm fulſerit hora
Craſtina, me cæli ſubiturum limina dixit.
Cras reditura dies, qua præſtantiſſima virgo
Aligerûm magna iuuenum ſtipante caterua
Ad cælos euecta fuit: me tempore tali
Vult Deus indignum ſimili decorare triumpho.
Vos ergo gemitus cohibete, & ſiſtite fletus.
Accipite extrema hæc veſtri præcepta magiſtri
Auribus attentis, memoriq. recondite mente:
Viuite concordes, non vnquàm in vota, precesq.
Ceſſate, & caſtum ſemper retinete pudorem:
Pauperiem colite, & vanos contemnite faſtus:
Vos memores eſtote mei, longumq. valete.
His dictis tremulam dextram, macieq. pereſam
E lecto exſeruit, Cruce conſignauit & omnes,
Et patrios dedit amplexus, atq. oſcula iunxit.
Poſtq. preces multas, & ſumpta viatica vitæ
Æternæ, in cælum iam caligantia tollens
Lumina, & Iſacidæ recitans pia carmina Regis,

Pau-

Paulatim tenues animam expirauit in auras.
Tunc manus aligerûm cœlo delapſa recentem,
Felicemq. illam ſecum ad cœleſtia regna
Deduxit, varijs ſonuerunt cantibus aſtra.
Forſan & extincti fuerint quæ funera, quæres.
Rumor vbi vaſtæ per compita diditus vrbis
Vitali ſpoliatum Hyacinthi lumine corpus,
Totæ fœmineis vlularunt planctibus ædes,
Et gemitu tectum omne ſenes, iuuenesq. replerunt:
Haud ſecus, ac ſaltus rapta nutrice profundos
Lactentes teneris implent balatibus agni.
Hic patrem extinctum, raptum ille dolebat amicum,
Et varijs omnes cumulabant laudibus vnum.
Intereà noſtræ Antiſtes digniſſimus vrbis
Prandota indutus lugubrem corpore veſtem,
Et bifida cinctus canentia tempora mitra
Exanimum decorat ſupremo munere corpus.
Solenni proceres deducunt funera pompa:
Plebs confuſa ruit, veniunt ad ſidera queſtus:
Accipe nunc duplex, dictu mirabile, viſum;
Iniectâ poſtquàm tumulauit corpora terrâ,
Ecce precaturus ſacram ſecedit ad aram

Antiſtes, leuiorq. quies ſubrepit in artus,
Lætaq. demulcent afflictam inſomnia mentem.
Scilicet ingentis longo ordine ad intima templi
Egregij iuuenes veniunt in veſtibus albis.
Bini homines ætate graues, meritisq. ſequuntur:
Vnus Pontificis ſacro inſignitus amictu,
Relligioſa alter contectus corpora veſte:
Clarus & amborum ſummo de vertice lumen
Fundit apex, tegit auratum diadema capillos.
Quiq. erat à dextra, placido ſic ore locutus.
Ne Prandota paue: ſum Staniſlaus, eodem
Munere qui fungens hæc olim templa regebam.
Quiq. mihi à læua eſt, Hyacinthum agnoſce beatum.
Reſpice vt ex fuluo præter diadema metallo
Incedat geminis redimitus tempora ſertis?
Vnum virginei vitam ſine labe pudoris
Denotat exactam: excellens doctrina pateſcit
Indicio alterius. Iuuenes, quos cernis in albis
Veſtibus, ætherea, ſunt, qui verſantur in aula,
Et Regi celeres adſtant ad iuſſa miniſtri.
Nunc tali comitatu Hyacinthum ad ſidera duco.
Tunc caua cæleſti cæperunt templa ſonare

Con-

Concentu, viſiq. omnes ſe tollere in altum,
Et celebri pompa ad ſedes remeare beatas.
Prandota excutitur ſomno, populoq. frequenti
Iucundos retegit viſus, ſtupet inſcia turba.
Quinetiam (mirùm) eiuſdem ſub funeris horam
Virgo quater denos quæ deſeruire per annos
Vni aſſueta Deo; ſeptisq. incluſa ſacrati
Cœnobij expertem thalami ſine crimine vitam
Degebat, cùm corde preces effunderet imo,
Poplite ſubmiſſo, & tenſis ad ſidera palmis
Succubuit, clauſitq. graui deuicta ſopore
Lumina: & in templum, tantus quo conditur Heros,
Lux ingens tunc viſa ſibi deſcendere cœlis,
Rursùs & in cœlos ex ipſo aſcendere templo.
Ætherij iuuenes dulciſſima carmina viſi
Cantare, & ſummi genitrix ſanctiſſima Regis
Splendentem ad ſuperas Hyacinthum ducere ſedes.
Somnus abit, viſumq. effata ſororibus ipſa
Mœrentum abſtergit lacrymas: it fama per vrbem.
Expectas vt multa viri miracula narrem,
Sed citiùs veris flores, æſtatis ariſtas,
Autumni fructus, hyemis pluuiasq. niuesq.

Dinu-

Dinumerem: ſuadetq. altos nox plurima ſomnos.
Cras tamen antiqui primo ſub limine templi
Artifici depicta manu miracula cernes.
Dixerat, & ſtratis omnes ſua membra reponunt.

GVILIELMI BLANCI IVNIORIS EPISCOPI GRASSENSIS, ET VENCIENSIS,

HYACINTHI.

LIBER POSTERIOR.

POSTERA *nocturnos ignes Aurora fugârat,*
Summaq. vix primo luſtrabat lumine Titan
Culmina, cùm ſupplex templo ſuccedit, & aras
Hyppolitus de more tenet, ſummoq. Parenti
Pro populis offert Geniti venerabile corpus.
Effuſis longis precibus, ſacriſq. peractis
Veſtibulum ante ipſum xyſto ſpatiatur in amplo,
Et grata cupidos pictura paſcit ocellos.
Hinc exſtant, viuens fecit quæ mira Hyacinthus:
Parte alia, mortem illius quæcunque ſecuta.
Hyppolituſq. oculis dum ſingula perlegit, illum
Expreſſa innumeris docet argumenta figuris

Ædi-

Ædituus, digito res omnes indice monſtrans.

Ille (vides?) inquit, iuuenis, qui traijcit acri
Flumen equo, medijs iacet vt reuolutus in vndis?
Spectantes equitis caſum miſerantur iniquum.
Ipſa ſuum pignus genitrix orbata requirit
Faliſlaua implens crebris vlulatibus auras.
Proxima maternas reſpondent antra querelas:
Et Petrum, Petrum reſonant caua littora circùm.
Reſpice vt exanimum, atq. eiectum littore mater
Ambiat amplexu, & madidæ ferat oſcula fronti,
Deciduas miſcens lacrymas fluuialibus vndis?
Iamq. Hyacinthus adeſt: ſupplex iacet illius ante
Ipſa pedes, viuumq. ſibi gemebunda precatur
Reſtitui natum: caſu is concuſſus acerbo
Dat vitam iuueni extincto, miſereſcit & orbæ
Matris: at aſpectu populus conterritus hæret.

Illa autem mulier, quæ neruis ægra ſolutis
Lecto affixa manet, corpuſq. imbelle mouere
Neſcit, & adſtrictæ nodos diſſoluere linguæ,
Nequicquàm medicas artes experta, manusq.
A nato ad ſanctum tandem delata Hyacinthum
Linguæ vſum recipit, deſperatamq. ſalutem.

Altera, quæ lecto mulier moribunda recumbit,
A medicis deſerta ſuis, acciti Hyacinthi
Tacta manu ſanos è ſtratis corripit artus.
Adſpicis vt crepitans toto ſalit æthere grando?
Verberat vt ſegetes, faciemq. immutat agrorum?
Vt meſſis diſiecta iacet? triſtiq. colono
Inſtat dira fames? Clementia fœmina claris
Orta atauis, culpas Hyacintho aperire latentes
Sæpius aſſueta, & veniam pudibunda precari,
Illum adit, & plangunt populi ſua damna ſequentes.
Ille iubet cunctos inſomnem ducere noctem
In templo; precibusq. vnà ſolennibus inſtant.
Vixq. dies oculis fulgebat craſtina, portis
Egreſſi intactas ſegetes cùm ſurgere cernunt:
Et nuſquam effuſæ veſtigia grandinis exſtant.
Miratur grauidis campos flaueſcere ariſtis
Agricola, immenſas & condit in horrea meſſes
Impauidus famis; atque illum ſecurus in annum.
En hic bis denos Felicia nupta per annos,
Nequicquam lecto toties ſociata iugali,
Conqueritur nulla fieri ſe prole parentem,
Infenſi metuit dum iurgia crebra mariti.

Verùm illi à cœleſti Hyacinthus numine prolem
Impetrat, & rerum dominos, mitraq. bicorni
Inſignes tali prædicit ſtirpe nepotes.
Illa autem partus genitrix enixa gemellos,
Manca quibus viſum penitùs natura negauit,
Vt dolet? vt gaudet? lætis vt triſtia miſcet?
Eductos gaudet fœtus, dolet anxia cæcos
Eductos: & dum ſacras Hyacinthus ad ædes
Pergit diuini ſparſurus ſemina verbi,
Hæc geminos offert pendentes vbere natos.
Innatam ille fugat noctem, cæcisq. videre
Donat purpurei gratiſſima lumina Solis.
Hùc geminas conuerte acies, viduamq. parentem
Adſpice, quæ rapido ſubmerſum flumine natum
Quærit, & aſſiduo demùm defeſſa labore
Veſtibus in pullis Hyacintho ſupplicat, illum
Vt ſibi reſtituat viuum, vel flumine ſaltem
Inueniat, tumulo quod contegat ipſa, cadauer.
Ille orbam matrem miſerans, ex amne profundo
Imperat emerſum ripis adnare cadauer.
Et vitæ primùm, viduæq. exinde parenti
Reſtituit natum: tunc verſi in gaudia luctus:

Nec

Nec minùs ipſa ſuum lætata reſurgere pignus,
Quàm doluit periiſſe priùs: fama illa vagatur.
Talibus Hippolytus paſcens ſub limine templi
Picturisq. ſuos oculos, & vocibus aures,
Attonitis hærens animis ſub pectore verſat
Herois monſtrata ſibi tot ſplendida facta.
Illum interpellans tandem, vertensq. ſiniſtram
Ad partem Æditυus, nunc plurima reſpice, dixit,
Mortuus in terris quæ iam miracula fecit.
Ac primùm ille (vides?) eques vt Zegota Polonus
Sanguine materno, patrio generoſus & ortu,
Dum frænis alacer ſpatioſa per arua ferocem
Tractat equum, crebrisq. fodit calcaribus armos,
Spumantemq. illum nunc hùc, nunc flectit & illùc,
Atque agit in gyros, iacet hîc (miſerabile viſu)
Suffoſſo decuſſus equo: terit vngula corpus
Ferrea proſtratum, tellusq. cruore rubeſcit.
Attoniti accurrunt magna comitante caterua
Nobilium, natumq. dolent cecidiſſe parentes.
Ad tumulum mandant Hyacinthi efferrier inde
Exanimum corpus: dum ducitur hora precando,
Ecce reuiuiſcit natus, graditurq. reſurgens,

 Et

Vixi, & iam curſum Chriſto adiutore peregi.
Nunc fidei plenus cæleſtem expecto coronam.
Caſta Dei genitrix, veneror quam pectore toto,
Adfuit in ſomnis; & poſtquàm fulſerit hora
Craſtina, me cæli ſubiturum limina dixit.
Cras reditura dies, qua præſtantiſſima virgo
Aligerûm magna iuuenum ſtipante caterua
Ad cælos euecta fuit: me tempore tali
Vult Deus indignum ſimili decorare triumpho.
Vos ergo gemitus cohibete, & ſiſtite fletus.

Accipite extrema hæc veſtri præcepta magiſtri
Auribus attentis, memoriq. recondite mente;
Viuite concordes, non vnquàm in vota, precesq.
Ceſſate, & caſtum ſemper retinete pudorem:
Pauperiem colite, & vanos contemnite faſtus:
Vos memores eſtote mei, longumq. valete.

His dictis tremulam dextram, macieq. pereſam
E lecto exſeruit, Cruce conſignauit & omnes,
Et patrios dedit amplexus, atq. oſcula iunxit.
Poſtq. preces multas, & ſumpta viatica vitæ
Æternæ, in cælum iam caligantia tollens
Lumina, & Iſacidæ recitans pia carmina Regis,

Pau-

Paulatim tenues animam expirauit in auras.
Tunc manus aligerûm cælo delapſa recentem,
Felicemq. illam ſecum ad cæleſtia regna
Deduxit, varijs ſonuerunt cantibus aſtra.
Forſan & extincti fuerint quæ funera, quæres.
Rumor vbi vaſtæ per compita diditus vrbis
Vitali ſpoliatum Hyacinthi lumine corpus,
Tota fœmineis vlularunt planctibus ædes;
Et gemitu tectum omne ſenes, iuuenesq. replerunt:
Haud ſecùs, ac ſaltus rapta nutrice profundos
Lactentes teneris implent balatibus agni.
Hic patrem extinctum, raptum ille dolebat amicum,
Et varijs omnes cumulabant laudibus vnum.
Intereà noſtræ Antiſtes digniſſimus vrbis
Prandota indutus lugubrem corpore veſtem;
Et bifida cinctus canentia tempora mitra
Exanimum decorat ſupremo munere corpus.
Solenni proceres deducunt funera pompa:
Plebs confuſa ruit, veniunt ad ſidera queſtus.
Accipe nunc duplex, dictu mirabile, viſum;
Iniectâ poſtquàm tumulauit corpora terrâ,
Ecce precaturus ſacram ſecedit ad aram

Antiſtes, leuiorq. quies ſubrepit in artus,
Lætaq. demulcent afflictam inſomnia mentem.
Scilicet ingentis longo ordine ad intima templi
Egregij iuuenes veniunt in veſtibus albis.
Bini homines ætate graues, meritisq. ſequuntur:
Vnus Pontificis ſacro inſignitus amictu,
Relligioſa alter contectus corpora veſte:
Clarus & amborum ſummo de vertice lumen
Fundit apex, tegit auratum diadema capillos.
Quiq. erat à dextra, placido ſic ore locutus.
Ne Prandota paue: ſum Staniſlaus, eodem
Munere qui fungens hæc olim templa regebam.
Quiq. mihi à læuà eſt, Hyacinthum agnoſce beatum.
Reſpice vt ex fuluo præter diadema metallo
Incedat geminis redimitus tempora ſertis?
Vnum virginei vitam ſine labe pudoris
Denotat exactam: excellens doctrina pateſcit
Indicio alterius. Iuuenes, quos cernis in albis
Veſtibus, ætherea, ſunt, qui verſantur in aula,
Et Regi celeres adſtant ad iuſſa miniſtri.
Nunc tali comitatu Hyacinthum ad ſidera duco.
Tunc caua cæleſti cœperunt templa ſonare.

Con-

Concentu, viſiq. omnes ſe tollere in altum,
Et celebri pompa ad ſedes remeare beatas.
Prandota excutitur ſomno, populoq. frequenti
Iucundos retegit viſus; ſtupet inſcia turba.
Quin etiam (mirùm) eiuſdem ſub funeris horam
Virgo quater denos quæ deſeruire per annos
Vni aſſueta Deo; ſeptisq. incluſa ſacrati
Cænobij expertem thalami ſine crimine vitam
Degebat, cùm corde preces effunderet imo,
Poplite ſubmiſſo, & tenſis ad ſidera palmis
Succubuit, clauſitq. graui deuicta ſopore
Lumina: & in templum, tantus quo conditur Heros,
Lux ingens tunc viſa ſibi deſcendere cælis,
Rursùs & in cælos ex ipſo aſcendere templo.
Ætherij iuuenes dulciſſima carmina viſi
Cantare, & ſummi genitrix ſanctiſſima Regis
Splendentem ad ſuperas Hyacinthum ducere ſedes.
Somnus abit, viſumq. effata ſororibus ipſa
Mœrentum abſtergit lacrymas: it fama per vrbem.
Expectas vt multa viri miracula narrem,
Sed citiùs veris flores, æſtatis ariſtas,
Autumni fructus, hyemis pluuiasq. niuesq.

Dinu-

Dinumerem: ſuadetq. altos nox plurima ſomnos.
Cras tamen antiqui primo ſub limine templi
Artifici depicta manu miracula cernes.
Dixerat, & ſtratis omnes ſua membra reponunt.

GVILIELMI BLANCI IVNIORIS EPISCOPI GRASSENSIS, ET VENCIENSIS,

HYACINTHI.

LIBER POSTERIOR.

POSTERA *nocturnos ignes Aurora fugârat,*
Summaq. vix primo luſtrabat lumine Titan
Culmina, cùm ſupplex templo ſuccedit, & aras
Hyppolitus de more tenet, ſummoq. Parenti
Pro populis offert Geniti venerabile corpus.
Effuſis longis precibus, ſacriſq. peractis
Veſtibulum ante ipſum xyſto ſpatiatur in amplo,
Et grata cupidos pictura paſcit ocellos.
Hinc exſtant, viuens fecit quæ mira Hyacinthus:
Parte alia, mortem illius quæcunque ſecuta.
Hyppolituſq. oculis dum ſingula perlegit, illum
Expreſſa innumeris docet argumenta figuris

Ædi-

Æditiuus, digito res omnes indice monſtrans.

Ille (vides?) inquit, iuuenis, qui traÿcit acri
Flumen equo, medÿs iacet vt reuolutus in vndis?
Spectantes equitis caſum miſerantur iniquum.
Ipſa ſuum pignus genitrix orbata requirit
Faliſlaua implens crebris vlulatibus auras.
Proxima maternas reſpondent antra querelas:
Et Petrum, Petrum reſonant caua littora circùm.
Reſpice vt exanimum, atq. eiectum littore mater
Ambiat amplexu, & madidæ ferat oſcula fronti,
Deciduas miſcens lacrymas fluuialibus vndis?
Iamq. Hyacinthus adeſt: ſupplex iacet illius ante
Ipſa pedes, viuumq. ſibi gemebunda precatur
Reſtitui natum: caſu is concuſſus acerbo
Dat vitam iuueni extincto, miſereſcit & orbæ
Matris: at aſpectu populus conterritus hæret.

Illa autem mulier, quæ neruis ægra ſolutis
Lecto affixa manet, corpuſq. imbelle mouere
Neſcit, & adſtrictæ nodos diſſoluere linguæ,
Nequicquàm medicas artes experta, manuſq.
A nato ad ſanctum tandem delata Hyacinthum
Linguæ vſum recipit, deſperatamq. ſalutem.

Alte-

Altera, quæ lecto mulier moribunda recumbit,
A medicis deſerta ſuis, acciti Hyacinthi
Tacta manu ſanos è ſtratis corripit artus.
Adſpicis vt crepitans toto ſalit æthere grando?
Verberat vt ſegetes, faciemq. immutat agrorum?
Vt meſſis diſiecta iacet? triſtiq. colono
Inſtat dira fames? Clementia fœmina claris
Orta atauis, culpas Hyacintho aperire latentes
Sæpiùs aſſueta, & veniam pudibunda precari,
Illum adit, & plangunt populi ſua damna ſequentes.
Ille iubet cunctos inſomnem ducere noctem
In templo, precibusq. vnà ſolennibus inſtant.
Vixq. dies oculis fulgebat craſtina, portis
Egreſſi intactas ſegetes cùm ſurgere cernunt:
Et nuſquàm effuſæ veſtigia grandinis exſtant.
Miratur grauidis campos flaueſcere ariſtis
Agricola, immenſas & condit in horrea meſſes
Impauidus famis; atque illum ſecurus in annum.
En hic bis denos Felicia nupta per annos,
Nequicquàm lecto toties ſociata iugali,
Conqueritur nulla fieri ſe prole parentem;
Infenſi metuit dum iurgia crebra mariti.

Verùm illi à cæleſti Hyacinthus numine prolem
Impetrat, & rerum dominos, mitraq. bicorni
Inſignes tali prædicit ſtirpe nepotes.
Illa autem partus genitrix enixa gemellos,
Manca quibus viſum penitùs natura negauit,
Vt dolet? vt gaudet? lætis vt triſtia miſcet?
Eductos gaudet fœtus, dolet anxia cæcos
Eductos: & dum ſacras Hyacinthus ad ædes
Pergit diuini ſparſurus ſemina verbi,
Hæc geminos offert pendentes vbere natos.
Innatam ille fugat noctem, cæciſq. videre
Donat purpurei gratiſſima lumina Solis.
Hùc geminas conuerte acies, viduamq. parentem
Adſpice, quæ rapido ſubmerſum flumine natum
Quærit, & aſſiduo demùm defeſſa labore
Veſtibus in pullis Hyacintho ſupplicat, illum
Vt ſibi reſtituat viuum, vel flumine ſaltem
Inueniat, tumulo quod contegat ipſa, cadauer.
Ille orbam matrem miſerans, ex amne profundo
Imperat emerſum ripis adnare cadauer.
Et vitæ primùm, viduæq. exinde parenti
Reſtituit natum: tunc verſi in gaudia luctus:

Nec

Nec minùs ipſa ſuum lætata reſurgere pignus,
Quàm doluit periiſſe priùs: fama illa vagatur.
Talibus Hippolytus paſcens ſub limine templi
Picturisq. ſuos oculos, & vocibus aures,
Attonitis hærens animis ſub pectore verſat
Herois monſtrata ſibi tot ſplendida facta.
Illum interpellans tandem, vertensq. ſiniſtram
Ad partem Æditius, nunc plurima reſpice, dixit,
Mortuus in terris quæ iam miracula fecit.
Ac primùm ille (vides?) eques vt Zegota Polonus
Sanguine materno, patrio generoſus & ortu,
Dum frænis alacer ſpatioſa per arua ferocem
Tractat equum, crebrisq. fodit calcaribus armos,
Spumantemq. illum nunc hûc, nunc flectit & illûc,
Atque agit in gyros, iacet hîc (miſerabile viſu)
Suffoſſo decuſſus equo: terit vngula corpus
Ferrea proſtratum, tellusq. cruore rubeſcit.
Attoniti accurrunt magna comitante caterua
Nobilium, natumq. dolent cecidiſſe parentes.
Ad tumulum mandant Hyacinthi efferrier inde
Exanimum corpus: dum ducitur hora precando,
Ecce reuiuiſcit natus, graditurq. reſurgens,

Et lætos nota compellat voce parentes ;
Inde ſuas tali comitatu pergit ad ædes .
Adſpice Ioannem primæuo flore iuuentæ
Ingenti oppreſſum morbo : nec corpore toto
Vlla vnquàm apparent ventura ſigna ſalutis .
Caligant oculi ex morbo ; occluduntur & aures .
Membra rigent , torpentq. manus , & inutilis hæret
Lingua , nec aſſuetas potis eſt exprómere voces .
Pro nato faciunt Hyacintho vota parentes ,
Illius & ſpondent tumulo donaria ſacro .
Accipit optatam ſubitò puer ille ſalutem ,
Ampliùs & morbi non extant ſigna prioris .
Igne micant oculi , pateſiunt vocibus aures ,
Priſtina vis membris redit , & facundia linguæ .
Redduntur vota , & tumulo ſuſpenſa tabella
Ingens prodigium picturâ , & carmine ſignat .
Sdiſlao Comiti iuncta hæc matrona recumbit ,
Et coràm moritura videt cacodæmonas atros : (uit,
Poſtquàm autem ſupplex Hyacinthum in vota voca-
Aduenit alma ſalus , & ſpectra inimica recedunt .
Altera, longinquis properat quæ fœmina ab oris ,
Spiritibusq. obſeſſa malis inſanit , & altum

Iactat

Iactat vtroque caput, plenis ſpumatq. labellis,
Vix tumulum ſacratum Hyacinthi conſpicit, imas
Cùm ſubitò Dæmon Erebi deſcendit ad vmbras.
Vtroque hæc autem clariſſima Martha parente,
Articulos cui contundit nodoſa chiragra,
Atque ægræ dudùm manui dolor ardet acerbus,
Ecce ſalutare ad Sancti deducta ſepulcrum
Illicò ſuſtollit ſanas ad ſidera palmas.
Cæcilia hic verò tedas exoſa iugales,
Cœnobioq. ſacro triginta incluſa per annos,
Dum dolet amiſſi lugens incommoda viſus,
Inuocat & multis Hyacinthi numina votis,
En oculos aperit cæca caligine pulſa.
Margaris auditu, & caro priuata marito,
Dum iacet in ſacro caput inclinata ſepulcro,
Vel minimas voces reſeratis auribus haurit.
Cracouiæ ciuem cernis, cui vulnere acerbo
Confoſſum caput apparet, læſumq. cerebrum,
Nec iam infelici ſupereſt ſpes vlla ſalutis?
Protinùs hunc virtus Hyacinthi maxima ſanat.
Ille autem addictus ſacris, ortuq. paterno
Nobilis, auguſtum dum procidit ante ſepulcrum,

Et pia felici fert ſæpiùs oſcula ſaxo,
Naribus vt patulis admirans captat, ab ipſo
Qui tumulo latè diuini afflantur odores?
Adſpicis hunc puerum, febris quem torret anhela,
Qui tenues iam iamq. animam diſpergit in auras?
Dum votum genitrix Hyacintho nuncupat, ægro
Ille vocatus adeſt, & morbum corpore pellit.
En mulier, cuius dolor inteſtina perurit,
Quamq. dies multos crudelia tormina vexant
Omninò expertem ſomni, potusq. cibiq.
Confugit ad Sanctum, recipitq. precata ſalutem.
Dobroſlaua genus præclaro à ſanguine ducens,
Quæ iacet in lecto diuerſis languida morbis,
Maternis votis, Hyacinthi & numine amico
Confeſtim inuiſo ſurgit ſanata grabato.
Ecce manus mulier binos ignara ſiniſtræ
Ipſa ſibi digitos gladio præcidit acuto.
Ad tumulum hos defert Hyacinthi: protinùs illic
Natiuum ambo locum repetunt, palmæq. cohærent.
Hûc geminos nunc flecte oculos, hunc cerne labantẽ,
Poplite ſuffracto qui claudicat, vlla nec illi
Dextera chirurgi quicquàm, aut medicamina proſunt.

Supplicibus votis Hyacinthi numina poſcit,
Et rectis graditur pedibus, neque crura tremiſcunt.
Margarin hanc cernis, quæ ſemina mortua reddit?
Et tumulo cunæ, lacrymis & gaudia cedunt.
Illam etiam mortis circunſtant dura pericla.
Nuncupat at ſupplex Hyacintho vota maritus,
Et proles extincta priùs, quàm nata reſurgit,
Et fouet hanc magno genitrix erepta periclo.
Sed quia tantarum ſeries longiſsima rerum
Facta vetat paucis percurrere plurima verbis,
Cerne virûm denſos humeros, ora adſpice ſumma.
Redditur huic viſus, geminæ huic reſerantur & aures.
Redditur huic ſolitæ vocis deperditus vſus:
Huic abſciſſa manus, dentes huic ore reuulſi.
Gallicus hunc Italis exortus morbus in oris
Linquit: & huic podagra, huic febris remouetur acuta.
Omnibus vna ſalus ægris, medicamen & vnum.
Effugit hic, iam iam in media qui morte tenetur.
Conditus hic tumulo ſuperas euadit ad auras.
Iudice ſub duro tenebroſo hic carcere clauſus
Vxorem, & natos detecta fraude reuiſit.
Fluctibus ereptus medijs hic littora tangit.

Inq.

Inq. dies noua ſuccedunt miracula priſcis.
Sic pius Æditums defuncti picta Hyacinthi
Facta recenſebat, digitis & cuncta notabat.
Conticuit tandem, & finem dedit ore loquendi.
At Pater Hyppolitus iamdudùm fixus in vno
Obtutu auditos premit alto pectore caſus,
Atque animo virtus Hyacinthi multa recurſat.
Iamq. redux Latiæ muris ſucceſſerat Vrbis,
Romanoq. Patri tranſacta negotia regni
Sarmatici, & certo compoſtum fœdere bellum
Dixerat, Herois cùm facta audita recenſet,
Et vitam, & mores, & quæ miracula fecit.
Dicta animo figit Sixtus, magnumq. Hyacinthum
Suſpicit, & lætis ardet numerare piorum
Ordinibus, meritosq. illi decernere honores:
Haud ſecùs, ac nuper miracula multa patrantem
Hiſpanum Didacum Cæleſtes rettulit inter.
Verùm aliæ prohibent curæ, dum Gallia præceps
Fertur, & infelix ciuilibus æſtuat armis.
Quinetiam multa adgreſſum, ſed plura parantem
Hei mihi! Pontificem mors funere mergit acerbo.
Sixtus obit! Sixtusq. ſui ſpes maxima Blanci!

Ducite

Ducite perpetuos, mea lumina, ducite riuos,
Lumina nec poſthâc, ſed vos mea flumina dicam.
Ergone ſolus obis? & me, Pater optime, mæſtum
Deſeris? vna ambos cur non ſimul eripit hora?
Saltem ſi qua mihi reſtaret gratia tanti
Poſt obitum obſequij, ſi me promiſſa manerent
Præmia; non hodie prorſus deſertus haberer.
Sed valeant & opes, & honorum cæca cupido,
Dum modò te teneam, & memori ſub pectore ſeruem.
Alter opes habeat, potiatur honoribus alter,
Dum mea venturis, quæ tu laudare ſolebas,
Carmina ſyncerum ſeclis teſtentur amorem.
Vrbanus Sixti ſummo ſucceſſit honori:
Verùm, ſtelliferi curſus qui flectit Olympi, (tra
Pontificem hunc tantùm oſtendit tibi Roma, neque vl-
Eſſe dedit; nimiùm Romana Eccleſia felix,
Si vitam in terris duxiſſet longiùs ille.
Sed neque, quem vacua Patres in Sede locarunt,
Vnum Gregorius vitam produxit in annum.
Quin ſucceſſorem Fachinetum nomine, & omni
Innocuum vita voluentem plurima ſecum
Mors inopina rapit: vix tanti ſideris ortu

F Læta-

Lætamur, luctum occaſus cùm protinùs affert.

Verùm illo extincto renuens poſt vota, precesq.
Aldobrandinus Lauinia ſceptra capeſſit,
Romanoq. ſedens ſolio dat iura per Orbem.

Nuncia Sarmaticas vulgatur fama per vrbes,
Lætitiaq. fremunt populi: Rex ipſe ſupinas
Tendit ad aſtra manus, meritasq. rependere grates
Supremo properat Regi pro munere tali.
Et ſibi cùm licuit per ſumma negotia Romam
Alto Oratorem deductum à ſanguine miſit.
Ille ſui ſeſe ſubmittit nomine Regis
Pontifici, & deuota ſacris fert oſcula plantis.
Dehinc vrget precibus multis, vt ſanctum Hyacinthũ
In terris tandem cæli dignetur honore:
Vt demùm noſtro peragat feliciter æuo, (ambo
Quod Leo, quod Clemens, quod Paulus, Sixtus, &
Gregorij, Vrbanusq. olim cepere priores:
Vt quod tres olim Reges petière Poloni,
Quodq. hodie nouus expoſcit, ne deneget ipſe:
Vt varijs lis acta foris, diſcuſſaq. multis
Iudicibus plures ne protendatur in annos:
Sed noua Cælicolis accedant gaudia, Romæ

Glo-

Gloria, ſolamen Regi, tutelaq. regno.

Rem magnam expoſci, & prorsùs cæleſtis egentem
Auxilij; atque Deum Clemens in vota vocandum
Reſpondet, ſeq. inde ſuis cum Fratribus ipſum
Acturum, & quæ cuiq. animo ſententia ſurgat,
Intellecturum, ne quem malus auferat error.

Iamq. dies indicta aderat, ſanctusq. Senatus
Cogitur, & celſa Clemens in ſede locatur
Inſignis mitrâ, & pretioſo indutus amictu.
Egregij apparent Patres, quos purpura ſacro
In capite effulgens teſtari ſanguine Chriſtum
Admonet, & vitam pro Relligione paciſci.
Hiſpanis, Italis, Gallisq. è finibus adſunt
Paſtores, patriæ clariſſima lumina gentis,
Quorum aliquos dudùm proprijs ab ouilibus arcet
Relligio, & ſummæ tantùm reuerentia Sedis.
Heluetij longis innixi haſtilibus extra
Adſtant, & fidi portarum limina ſeruant.
Spiritus intùs adeſt cæleſtis, & ignibus vrit
Corda Patrum tacitis, animos moturus, & ora.

Intenti egerunt poſtquàm alta ſilentia cuncti,
Ipſe Pater Clemens ſolio ſic infit ab alto:

O' Fratres regni conſortes, atque laboris,
Quos æquis oculis hic circunſpecto ſedentes,
Ardua ſunt hodie tractanda negotia nobis:
Conſilia Omnipotens, & noſtros dirigat actus. (get
Fert animus Diuis Hyacinthum adſcribere, & vr-
Aſſiduis precibus, regni qui iuſta Poloni
Sceptra tenet, ſuadetq. viri puriſſima vita.
Ille in Sarmatia præclaro ſanguine cretus
Ingenuas artes primis tractauit ab annis.
Noſtra hunc ſuſpexit Iuris, Legumq. peritum
Felſina, & hunc Fidei myſteria ſacra docentem
Mirati populi, atque exin meliora ſecuti. (ſus
Domnici at exceptus clauſtro, & terreſtria pror-
Abijciens quodnam officium pietatis omiſit?
In prece totus erat, lacrymis ieiunia ſolis
Paſcebat, duro lacerabat verbere terga.
Vnda ſitim, paniſq. famem pellebat; & illi
Terra cubile dabat: diuino ardebat amore;
Nec dicto reliquis, aut facto defuit vnquàm.
Perpetuæ taceam quid virginitatis honores
Perpetuos, puramq. in puro corpore mentem?
Quid ſileam exhauſtos pro Relligione labores,

Di-

Diuerſisq. Fidem diſperſam partibus Orbis,
Totq. Deo poſitas aras, tot tecta locata
Adſcitis ſocijs? quid tot miracula narrem,
Quæ partim in vita, partim poſt funera fecit?
Reddidit extinctis vitam, mutisq. loquelam,
Auditum ſurdis, & truncis membra reciſa,
Atque videre dedit cæcis, ægrisq. valere.
Romana ille etiam qui nunc verſatur in Aula
Minskius Orator; ſemperq. impenſiùs inſtat;
Aſſerit vxorem propriam, dum vota Hyacintho
Nuncupat, adiutam ſubitò, partuq. leuatam,
Cùm ſpes afflictæ ſupereſſet nulla ſalutis.
Iudicibus varijs iamdudùm eſt cognita cauſſa,
Omnia legitimè non vno teſte probata,
Formula iudicij nuſquàm, vel iuris omiſſa.
Et ſuperis plures Hyacinthum adſcribere Diuis
Pontifices voluêre, atque illi indicere cultum,
Præcipuè, qui nos benefactis pluribus olim
Deuinxit, dignus laudari in ſecula Sixtus.
Ad Sixti nomen trepidant mihi pectora crebris
Ictibus, erumpunt fletus, animoq. recurſat
Plurima Pontificis virtus notiſſima noſtris

Verſi-

Verſibus, ad ſeros etiam ventura nepotes,
Gratius & grato veniens è pectore nomen.
Talibus interea ſemper ſanctiſſimus Heros
Proſequitur. Noſne ingenti deſiſtere cœpto?
Interrupto operi non vnquàm imponere finem?
Et cultu fraudare ſuo in terris Hyacinthum?
Imò agite, ô Fratres, quæ Spiritus afflat ab alto
Conſilia, atque animi veros expromite ſenſus.
Libera verba fluant: vobis data copia fandi.
» *Paſtores ſemper decuit vox libera ſacros.*
Obſtupuêre omnes Hyacinthi ingentia facta
Voluentes ſecum, ſummiq. grauiſſima dicta
Pontificis: tum ſurgentes, iterumq. ſedentes,
Ordine quiſque ſuo ſenſus dixêre fideles,
Purpurei primùm Patres, exinde ſacrarum
Cuſtodes ouium: proprium prolixior vnus
Iudicium latè extendit, contractior alter
Paucis multa refert, & ſunt ſua pondera verbis,
Vox grauiter ſonat in medio diuerſa Senatu,
Sed Patrum vox vna tamen, cùm maximus Heros
Dicitur in terris cæleſti dignus honore.
Haud ſecùs, impulſas cùm tentat pollice chordas
Argu-

Argutus fidicen, concentus naſcitur vnus,
Eq. ſonis varijs oritur diſcordia concors:
Et demum condicta dies, qua ſancto Hyacintho
Solenni ritu meriti indicantur honores.
Hic finis fandi: ſolio tum ſurgit ab alto
Clemens; quem Petri ducunt ad limina Patres.
Scilicet vt ſummo referatur gratia Regi,
Illo quandoquidem deuictos tempore Turcas
Nuncia fama refert; ſed non tam Cæſaris armis,
Quàm precibus ſancti Herois victoria ceſſit.
Intereà trabibus contextum ſurgit acernis
Suggeſtum in templo: cæſis altaria ſyluis,
Et menſa, & ſolium, varijsq. ſedilia formis
Aptantur, datq. aſcenſum pons ligneus vnum.
Pictis ſuggeſtum conſternitur omne tapetis;
Pallentes funduntur humi violæq. roſæq.
Et ſparſis halant florentia limina ſertis.
A ſummo tabulato Hyacinthi pendet imago,
Aldobrandinæ necnon inſignia gentis.
Ecce autem ſacra dum cuncta parantur in Æde,
Omnibus hic aliud maius, multoq. notandum
Obijcitur magis, & trepidantia pectora firmat.

Romu-

Romuleus ciuis, quem Ceulum nomine dicunt,
Dum iacet ingenti correptus corpora morbo,
Et ſucco herbarum, & medica nequit arte iuuari,
Neſcius humano præſentem auertere mortem
Auxilio in cælum languentia lumina tollit,
Implorans multis Hyacinthi numina votis:
Et ſubitò ſanos è lecto corripit artus.
Diditur is Romæ conſtans per compita rumor:
Ponendum in templis ſimulacrum, orandaq. Diui
Numina conclamant omnes: it clamor ad aſtra.
Iamq. aderat condicta dies, quâ turba nouella
Chriſticolûm veſtes olim mutare ſolebat.
Ad Vaticani ſpatioſa palatia montis
Purpurei pergunt Patres. Pars maxima curru
Inuehitur, plura à tergo carpenta ſequuntur:
Cetera pars equitat: Sarrano inſtratus & oſtro
It mulus, manditq. auratum dente lupatum.
Nobilitas Romana præit longo ordine, & acri
Gaudet equo, ſequiturq. frequens Antiſtes in altis
Mulis: atque ſuum comitatur quiſq. patronum.
In medio Pater incedit, demiſſaq. pendet
Ex humeris vſque ad talos hyacinthina lana,
Pur-

Purpurea acciſos abſcondit cauſia crines:
Inſignes praeunt faſces, argentea claua. (ſtum,
Poſtquàm ipſum ventū ad Tyberim, pontemq. vetu
Ecce tubo velox erumpit fulgur aheno:
Ælia terribili tonitru arx concuſſa tremiſcit:
Fulmina iacta volant: latè Tyberina reſultant
Littora, & immenſus fumo ſubtexitur æther.
Auditur ſiſtri ſonitus, clangorq. tubarum,
Conciniturq. melos prædulce, & tunſa bacillo
Tympana ab Heluetijs reboant: ſic ille per Vrbem
Fertur ouans, priſcos ſic Roma tuetur honores.
Iamq. ſub vmbella rubeo inſignitus amictu,
Et ſacra præcinctus pretioſâ tempora mitrâ
Antiqui Clemens deſcendit in atria templi,
Quà ſacer excelſis Obeliſcus nubibus infert
Conſpicuum caput, auctori quæ maxima Sixto
Gloria debetur. Præeunt quot in Vrbe miniſtri
Templorum exiſtunt, quot relligioſa profeſſi
Diuerſis clauſtris Chriſti præcepta ſequuntur.
Paſtores veniunt ſacri, queis linea mitra
Tempora deuincit; necnon quos ſerica honeſtat,
Purpurei Patres incedunt ordine longo,

Et cuique in dextra latè fax cerea lucet.
Suggeſtum aſcendunt omnes, Clemenſq. parato
Innixus ſolio à Patribus reuerenter habetur.
Ter varijs precibus duplicato poplite cuncti
Diuinum auxilium expoſcunt, ne labier illos
Permittat Deus. Hinc Clemens, qui munere Chriſti
Fungitur in terris, ſolio definit ab alto
Regnare in cælis Hyacinthum, adſcribit & illum
Cælitibus, feſtumq. eius de nomine dictum
Mandat agi medio Sextilis tempore menſis.
Tum medio in templo ſonitus dat buccina lætos,
Fulmina ab arce tonant: & tanta conſcius æther
Lætitiæ cantu reſonat, plauſuq. ſecundo.
Exinde ornatas Clemens ſolennia ad aras
Sacra facit; multisq. vocat votis Hyacinthum.
Reſpicit è ſuperis Hyacinthus ſedidus, & ſe
Hìc demùm magnis lætatur honoribus auctum.
Infenſoq. ſuos tutatur ab hoſte clientes,
Et ſolet his dexter dubijs in rebus adeſſe.
Cur ego non adeam? cur ceſſem in vota, preceſque?
Sancte faue, ô Hyacinthe, mihi, ſi pectore toto
Te veneror: ſi te in medio collaudo Senatu.

Pon-

Pontificis ſummi ante oculos, & cenſeo dignum
Cælicolûm cultu: Heroi ſi carminis arte
Trado tuum nomen manſuræ in ſecula famæ.
Sancte faue, ô Hyacinthe, & cælo deſpice clemens
A Varo profugum Paſtorem ad littora Tybris:
Errantem miſerare gregem, templiq. miniſtros
Exleges, & ſacra viris poſſeſſa profanis
Prædia, & Hæreticûm polluta cadauere templa.
En erit ille dies, cùm tuta in pace reductas
Paſcere oues liceat, diſtractaq. rursùs habere
Prædia, & Hæreticûm noſtris effoſſa ſepulcris
Corpora proijcere, & ſacris dare iura miniſtris.
Nil moror vt tonſos hyacinthina cauſia crines
Velet, & ardenti ſtudio numeroſa clientum
Per medias vrbes me turba ſequatur euntem.
Non ego ſector opes, nec me ſitis vrit honorum.
Me mea paupertas vitæ placidiſsima puræ
Traducat, dum læta ſuis complexibus arctè
Me reducem teneat, quæ me noctesq. diesq.
Abſentem duplex ſuſpirat nupta maritum.
Dotem alij eripiunt, mihi onus ſolummodò reſtat
Connubij, tantaq. animus ſub mole fatiſcit.

Et videt hoc, cæli qui torquet ſidera, necdum
Sacrilegas punit vibrato fulmine dextras?
Adſpicis vt Galli ſtudia in contraria ſciſſi
Ciuili paſſim permiſcent omnia bello?
Pacem, Hyacinthe, refer, pacem te poſcimus omnes.
„ *Nulla armis pietas. Regno procul arma faceſſant.*
Iam ſatis agricolis campi, ſat ciuibus vrbes,
Sat fora iudicibus, viduataq. templa miniſtris.
Funera ſat viſa, & Galli ſat ſanguinis hauſtum eſt.
O! ego ſi tutamq. Fidem, regnumq. quietum,
Atque tuo cernam ſtabilitam munere pacem,
Quas tibi tunc reddam grates? quæ dona rependam?
Quinetiam quas ritè Deo ſacrauero ſoli,
Ipſe aras, Hyacinthe, tuo de nomine dicam,
Atque tuum puro ſimulacrum è marmore ponam,
Et populos tua facta meos è ſede docebo.
Quòd ſi, Hyacinthe, tuis precibus mihi deniq. detur
Inuiſam Hæreticis, & multis antè petitam
Inſidijs felici obitu concludere vitam,
Et proprio geminam reſpergere ſanguine Sedem,
Tunc ora vt duris ex huius ſentibus Orbis
Spiritus extractus ſubitò admittatur ad hortos

Cale-